

Vår angst for den nakne sannhet

TEKST

Ole Danbolt d.e.

PUBLISERT 1. juli 2006

Fra min tidlige ungdom har jeg undret meg over et problemområde som burde høre inn under den psykologiske vitenskap, men som i hvert fall jeg har funnet lite av i faglitteraturen. Det skyldes vel også at jeg har vært for feig til å flagge interessen, også i psykologfora. Blant fagfeller har jeg hatt inntrykk av at jeg ble sett på som en raritet hvis jeg brakte temaet på bane: *Hva kommer det av at store deler av menneskeheten skammer seg over sin egen kropp?*

Etter min oppfatning er vi slaver av moter og skikk og bruk: Varme og svette kommer vi til et innbydende vann, men kan ikke bade fordi vi ikke har badedrakt med. Og har vi badetøy med, må vi ha et stort nok håndkle i tillegg, slik at vi sikrer oss at ingen av motsatt kjønn kan få øye på visse legemsdeler og derved ta skade på sin sjel. Man sliter av og på seg våte og klissete badedrakter, fordi det skal være så sivilisert.

For årtier siden kunne småbarn helt opp til puberteten bade og leke uten en tråd på stranden og endog i Oslos fontener. I dag «må» de ha badetøy på seg, jentene endog bh fra to-treårsalderen. Tidligere barne- og familieminister Laila Dåvøy protesterte for få år siden mot denne trenden, men så vidt jeg vet, fikk hun ingen hjelp fra Psykologforeningen og Natur og ungdom, ikke en gang fra Norsk Naturistforbund.

Kroppsskyheten griper om seg. I badeog treningssammenheng draperer unge gutter seg i et stort badehåndkle på vei fra dusjen til garderoben, og de skifter plagg under håndkledet. Badebukser for menn består nå av en masse tøy ned til knærne. Det må da være ubehagelig med så mye klissete tøy nedover lår og knær?

Mange jenter og damer har sluttet å bade og sole seg toppløst. Barn er ikke blitt ammet fordi mødrene kvier seg for å gi sitt spedbarn bryst når andre er til stede. Dette skulle være en sak for likestillingsminister, likestillingsombud og barneombud, men de tør vel neppe å utfordre kulturkonservative mannfolk.

Ser man på dette i global sammenheng, bør vi være ydmyke. Europeiske handelsfolk, koloniadministratorer og misjonærer har fratatt mennesker i varme strøk deres opprinnelige respekt for det menneskelige legeme. For en tid siden hadde Aftenposten en reportasje fra et utviklingsministerbesøk hos indianerstammen Yanomami, som stort sett går splitter nakne. Hvis noen av denne stammen skulle besøke oss, selv på varme sommeren, ville vi ha forventet at de skulle kle seg som oss. Hvordan ville norske representanter kledd seg ved besøk hos dem?

En klasse fra videregående skole besøkte en indianerstamme hvor jentene gikk toppløse, også på fest. Men de norske jentene beholdt sitt tøy på og syntes vertskapet var plagsomt nysgjerrige på hva de hadde under sine overdeler.

I USA lever mange med den forestilling at hvis barn får se damebryster, vil de ta skade på sin sjel. Til gjengjeld har USA også organisasjoner som hevder at kvinnene har rett til å kaste skjorta alle steder hvor menn kan gjøre det. Kvinner har sittet arrestert i flere måneder for sine demonstrasjoner, men får av og til medhold av rettsvesenet (se www.T.E.R.A – Topfree Equal Rights Associaton).

Vi psykologer burde gå inn for å redusere livshemmende sosiale stengsler som kommer i konflikt med behovet for fysisk velvære. Ofte er det heller ikke noen konflikt. Jeg synes ikke at det sosiale miljøet blir noe forringet om man kaster skjorta eller går i badstue eller i sjøen uten en tråd i en blandet forsamling. Praktisk er det også når man slipper å slite av og på seg våte badedrakter og gjemme seg bak håndklær og busker.

Men det er en utbredt oppfatning at bluferdigheten slik vi kjenner den i dag, er en medfødt egenskap. Dette må bero på manglende kulturhistoriske kunnskaper. Det er nyttig å lese i Troels-Lunds store verk om «Daglig liv i Norden i det sekstende århundre». Her fortelles det om badstuer hvor begge kjønn møttes og badet uten skille mellom kjønnene og uten noen tildekking av kroppen. Også under fastelavnsløyer ute kunne det forekomme at noen opptrådte nakne, ofte kun iført maske, noe man ikke tok forargelse av. På Sjælland ble det arrangert kappløp mellom unge damer som ifølge biskop Erik Pontoppidan «midt på vinteren kaste alle Klæderne af sig undtagen en lille Klokke, rejse sig op paa bare Ben og styrte afsted, færdige at tabe Vejret for at naa maalet, hvor den sejrende modtages af de unge Karle med et anstendig Gilde.»

I sydeuropeiske land både undret og forarget man seg over fellesbadingen i de nordeuropeiske land. Allerede i 1295 kom det i Flensborg et påbud om at badstuene skulle være åpne bare for kvinner på mandager og torsdager. Den som brøt forbudet, skulle miste klærne! – men fellesbadingen holdt seg likevel til langt inn i det 16. århundre, mange steder endog til slutten av det 19. århundre, og i Finland forekommer det vel fremdeles. Selv har jeg i 1982 vært i fellesbadstue på en campingplass i Bognelv i Finnmark. Der var det åpent for kvinner hver tredje time, for menn hver tredje time og så felles hver tredje time. Dette skulle vel få de fleste med klokkertro på et «bluferdighetsgen» til å tvile på dette genets eksistens.

Psykologer bør frigjøre seg fra hva som er godtatte konvensjoner i øyeblikket. De bør blant annet stille seg positive til nakenbading, slik at man kan forene fysisk, praktisk og sosialt velvære.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 43, nummer 7, 2006, side

TEKST

Ole Danbolt d.e.

